

Kommunal- og Regional Departementet
Postboks 8112 Dep
0032 OSLO

Lufthavnveien 11
Postboks 406, 8376 Leknes
Tlf.: 76 05 43 70 – Fax: 76 05 43 79
Bankgiro: 4550.19.02113
www.lofotradet.no
E-mail: lofotrad@poseidon.no
Org.nr. 971 396 679

Leknes, 20. desember 2007

HØRINGSUTTALELSE – SØRHEIMUTVALGETS

Forslag til forbedring av overføringssystemet for kommunene

Lofotrådet har i møte 14. desember behandlet overnevnte sak og fattet enstemmig vedtak.

Sørheimutvalget ble nedsatt i desember 2006. Utvalget leverte sin rapport Forslag til forbedring av overføringssystemet for kommunene den 26. oktober 2007.

Utvalgets mandat har omhandlet en vurdering av

- skattens andel av kommunenes inntekter
- nivå på og utforming av inntektsutjevningen
- selskapsskatten som kommunal skatt
- regionalpolitisk begrunnede tilskudd innenfor inntektssystemet
- behovet for egne tilskudd til vekst- og fraflyttingskommuner
- størrelsen på skjønnsrammen innenfor inntektssystemet
- ordningen med oppdatering av befolkningstall i utgiftsutjevningen
- behovet for overgangsordninger i inntektssystemet

Utvalgets medlemmer har i et tillegg gitt følgende uttalelse til sitt arbeid:

”Det har vært vanskelig for utvalget å se konsekvensene av de forslag vi har til omlegging av inntektssystemet når utvalget ikke samtidig har visst hvordan endring av kostnadsnøklerne/utgiftsutjevninga vil slå ut”.

”Avstand innad i kommunen og avstand fra kommunen til regionale funksjoner må oppvurderes. Særlig når det gjelder de heimebaserte pleie- og omsorgstjenestene og avstand til skole/barnehage, er dette svært mye mer kostnadskrevende enn det er tatt høyde for i dagens system.”

"Overtaking av tyngre pasienter fra spesialisthelsetjenesten: Det har oppstått et ufinansiert "gap" mellom spesialisthelsetjenesten og kommunehelsetjenesten ved utskrivning av svært pleietrengende pasienter fra sykehus. Finansieringssystemet for sykehusa fører til et press for rask utskrivning, og kommunene får ikke kompensert for de mer kostnadskrevende pasientene de må overta. Dette bør rent praktisk løses gjennom et nytt tilbud, såkalt 1,5 linjetjeneste, men finansieringen må ordnes slik at sykehusa ikke sitter igjen med fortjeneste på rask utskrivning og kommunene med tilsvarende økte kostnader."

"Landbrukskriteriet bør opprettholdes og det må tas nødvendig høyde for at kommunene skal overta ansvaret for klinisk veterinærdekning og vaktordning. Dette må ikke bli en ny reform som fastlegereformen, der særlig distriktskommunene er påført store utgifter."

"Ressurskrevende brukere. Denne ordningen er nå endret og forbedret, men det er fortsatt et problem at den ikke gjelder for innbyggere over 67 år. Ordninga bør ikke knyttes til alder men kun til behov."

"Mandatet utvalget har arbeidet etter tar opp en rekke utfordringer for kommunesektoren. Samtidig er ikke utvalget gitt handlingsrom for å finne de gode løsningene. Det er ved gjentatte anledninger i utvalgets arbeid kommet innsigelser mot at ikke kostnadsnøklerne skal gjennomgås."

"Det viktigste for å sikre likeverdige tjenester over hele landet er at kostnadsnøklerne gir gode objektive kriterier for å fordele mellom kommunen. Det blir derfor en nærmest umulig oppgave å finne å gode løsninger uten å se dette i sammenheng."

"Kommunene har ansvar for tjenester som utgjør grunnpilaren i den norske velferdsmodellen. Undervisning, helse- og omsorgstjenester som utgjør hovedtyngden av inntektssystemets tjenesteområde, betraktes som så grunnleggende for innbyggernes livskvalitet at et likeverdig tjenestetilbud på disse områdene er nødvendig for å oppnå en rimelig utjevning av levekårene. Personer som ikke er forskjellige på noen relevant måte bør behandles likt selv om de er bosatt i forskjellige kommuner."

"Stortinget har tidligere endret den distriktpolitiske begrunnelse i inntektssystemet fra å være en kompensasjon for ufrivillige merkostnader knyttet til avstander, klimatiske, geografiske og strukturelle forhold, til et tilskudd for å kunne yte bedre tjenester som skal bidra til å hindre fraflytting. Forutsetningen for denne endringen er 100 % utgiftsutjevning. Da må en drøfte om følgende ufrivillige distriktpolitiske kostnader fanges opp i dagens system."

Utvalgets medlemmer har vært innom essensen av utfordringene som kommunene står overfor i sine kommentarer, men de har allikevel latt seg lokke til å utarbeide et forslag som legger opp til en omfordeling som kan bidra til å forsere sentraliseringen og avfolking av de små kommunene.

For Lofoten som region vil Røst, Værøy, Moskenes og Flakstad få redusert handlingsrom, mens Vestvågøy og Vågan får en økning.. Selv om Vestvågøy og Vågan får en gevinst med omleggingen, så vil de andre kommunenes tap med de konsekvenser dette medfører, bidra til en betydelig forverring av Lofotens handlingsrom. Flakstad kommune får den største reduksjonen i overføringer med nærmere 3. mill. kr., som utgjør nærmere 5 % av kommunens totale budsjett. En slik reduksjon vil allerede på kort sikt medføre til at kommunen kan bli tvunget til å oppgi egen eksistens.

Lofotkommunene samarbeider godt på flere områder, og har også intensjoner om å finne gode og effektive løsninger sammen, som gir innbyggerne et tilfredsstillende og fornuftig tilbud innenfor alle de tjenester som kommunene har ansvar for. Skal en kunne motvirke trendene med nedgang i folketallet, må hver enkelt kommune i regionen, ha tilnærmet like muligheter til å kunne trekke til seg nye innbyggere som ser at de ved å flytte til Lofoten, ikke får forringet mulighetene til arbeid, fritidstilbud, barnehageplass etc. En omfordeling som nødvendigvis fører til større forskjeller ut fra de tall som er presentert, bidrar ikke til å videreutvikle det arbeid med fellesskapsløsninger som Lofoten har påbegynt.

Som utvalgets medlemmer beskriver, er også kommunene i Lofoten enige i at det ikke lar seg gjøre å finne en fullverdig modell, før at kostnadsnøkene vurderes opp mot inntektsfordelingen. Kommunene har ansvar for tjenester som utgjør grunnpilaren i den norske velferdsmodellen. Undervisning, helse- og omsorgstjenester som utgjør hovedtyngden av inntektssystemets tjenesteområde, betraktes som så grunnleggende for innbyggernes livskvalitet at et likeverdig tjenestetilbud på disse områdene er nødvendig for å oppnå en rimelig utjevning av levekårene. Personer som ikke er forskjellige på noen relevant måte bør behandles likt selv om de er bosatt i forskjellige kommuner.

Uttalelse

Med bakgrunn i Sørheim-utvalgets forslag til ny overføringsmodell, har Lofotrådet fattet følgende enstemmige uttalelse:

- **Lofotrådet ser at Lofoten som region, vil motta større overføringer totalt. Med inntektsgarantien vil ikke modellen få store utslag for regionen. Uten inntektsgarantien vil de 4 minste Lofotkommunene få dramatiske endringer i overføringene. Dette vil få konsekvenser for tjenestetilbudet, og sannsynligvis bidra til å forsterke nedgangen i folketallet i regionen totalt sett.**
- **Lofotrådet vil derfor ikke anbefale Sørheim-utvalgets modell.**
- **Lofotrådet ser behovet for å finne en forbedret og forutsigbar modell for overføring i forhold til kommunal tjenesteyting.**
- **Lofotrådet er av den oppfatning av at det viktigste for å sikre likeverdige tjenester over hele landet er at kostnadsnøkene gir gode objektive kriterier for å fordele mellom kommunene.**

- **Lofotrådet anbefaler at det nedsettes et utvalg som vurderer kostnadssiden, slik at det kan utarbeides en modell som tar hensyn til både inntekts- og utgiftsside, og blir mer treffsikker for alle landets kommuner og dets innbyggere.**

Vennlig hilsen
Lofotrådet

Atle Kanstad
Sekretariatsleder

Kopi: Kommunenes Sentralforbund Nordland
Fylkesmannen i Nordland